

APYLINKIŲ TEISMŲ TEISĖJAI: "KOL KAS VEŽAM, KIEK KRAUNA..."

Aurelija Žutautienė

2009-06-12

KIEKVIENAM APYLINKIŲ TEISMŲ TEISĖJUI PER MĖNESĮ TENKA NUO 60 IKI 88 BYLŲ - VIDUTINIŠKAI PO 3,5 BYLAS PER DIENĄ.

Skiriasi situacijos, artimieji gražiuoju nepasidalino turto, kaimynas su kaimynu susipešė dėl kelių metrų žemės, nepilnamečiai užpuolė praeivį – sumušė jį ir atėmė piniginę, girtas vairuotojas padarė avariją, darbdavys nesumokėjo atlyginimo ... Ši sąrašą būtų galima tęsti ir tęsti – visi tie įvykiai civilinių, administracinių ir baudžiamųjų bylų pavidalu gula ant Apylinkių teismų teisėjų darbo stalų.

Nacionalinė teismų administracija, atlikusi apylinkių teismų darbo analizę per 2008 metus, nustatė, kad vidutiniškai kiekvienam teisėjui per mėnesį tenka nagrinėti beveik 60 (59,98) bylų. Tačiau, pvz., Vilniaus miesto 1-ame apylinkės teisme kiekvienam teisėjui per mėnesį teko nagrinėti 88, Šiaulių – 83, Pasvalio – 79 bylas ir t.t. Gal tik Palangos teisėjai kiek mažiau apkrauti – kiekvienam jų teko po 38 bylas, Lazdijų – 41, Šalčininkų – 42 bylos.

Nesunku suskaičiuoti, kad per dieną teisėjas turi narplioti bent 3 bylas. Nieko baisaus nebūtų, jei reikėtų, tarkim pakrauti plytomis trejetą sunkvežimių ar nušluoti keletą gatvių, tačiau nuo teisėjų sprendimų priklauso žmonių likimai. Nė viename bausmių kodekse nėra straipsnio ar kažkokio trafareto, kurį būtų galima nesukant galvos pritaikyti bet kuriai nagrinėjamai bylai. "Privalai įsigilinti į esmę, - sako Kauno miesto apylinkės teismo teisėja Diana Labokaitė. - Ir tam reikia laiko – ne romaną gi skaitai. Kiekvienas bylininkas į teismą ateina su savo teisybe ir teisėjo pareiga įrodyti, kad jis teisus arba ne. Ir kažkodėl visi įsivaizduoja, jog teisėjas tarsi geležis – jo niekas neįaudina. Būna bylų, kai priimant sprendimą – ypač civilinėse bylose - svarstai ir dėlioji visus "už" ir "prieš" ne valandą ir ne dieną, kad tavo sprendimas nesugriautų žmonėms gyvenimo. O kai krūvis toks didžiulis, nori nenori nukenčia kokybę. Paskui žmonės kaltina mus ir kad bylas vilkiname ir, kad nuosprendis neobjektyvus ir kitomis nuodėmėmis."

"Mes jau taip įpratę, kad, kiek krauna, tiek ir vežam, - sako Jonavos rajono apylinkės teismo pirmininkė Jolanta Damulienė. - Jokių normų, kiek privalo bylų per atitinkamą laikotarpį išnagrinėti teisėjas, nėra." Teisėja prisiminė tuos laikus, kai teismai neturėjo kompiuterių ir nagrinėjamas bylas privalėjo išguldyti ranka. - "Va, tuomet dar sunkiau buvo. Būdavo - rašai nuosprendį ir padarai klaidą. Na ir tenka vargti, net kelis puslapius perrašyti. O dabar – kompiuteris ant kiekvieno teisėjo darbo stalo - kaltinamosios išvados bei nuosprendžiai parašomi žymiai greičiau, tačiau gerokai padaugėjo bylų."

Jonavos rajono apylinkės teisme dirba 9 teisėjai, kuriems per mėnesį tenka "pačiupinėti" po 59 bylas. Pirmininkė J. Damulienė sako, kad šiais metais mažiau baudžiamųjų bylų – net ir kriminalistai džiaugiasi, kad nusikalstamumas rajone sumažėjo. "Užtat žymiai daugiau atsirado civilinių. Pernai buvo išnagrinėta 1400 tokių bylų, - sako J. Damulienė. - O šiemet jau turime net 1700. Dabar dažniausios civilinės bylos – tai paskolų negražinimai iš bankų, skolų už butus, skolų už įvairias paslaugas išieškojimas."

Kito mažo miestelio – Prienų rajono apylinkės teismo pirmininkė Irmutė Kliučinskienė ir jos kolegos "veža" dar didesnę krūvį. "Šiuo metu turiu 120 bylų, - sako I. Kliučinskienė – Gal kaip pirmininkė galėčiau ir susimažinti krūvį – juk ant galvos dar visokie administravimo darbai, tačiau

gaila kolegų. Juk visi turim ir šeimas, ir tėvus, galų gale ir draugus, ir jie visi jaučia mūsų dėmesio trūkumą. Nei kiek neperdedu, jog teisėjas per parą dirba mažų mažiausiai 14 valandų. Nespėji darbe, nešiesi darbą į namus ir, kai visi sumiega, privalai jį padaryti”.

Prienuj rajonas išskirtinis tuo, kad jame daug regioninių parkų, o tokiose gražiose vietose paprastai daug norinčių susigražinti nuosavybę į žemę. “Tokie įstatymai, kad ne tik visi ginčai sprendžiami teisme, - sako Prienuj rajono apylinkės teismo pirmininkė – bet primesta ir daugybė papildomų funkcijų, kurias taip pat sėkmingai atliktų kitos institucijos: vaikų teisių apsaugos tarnybos, civilinės metrikacijos, policija ir pan. O dabar kartais mes užverčiami tokiomis niekinėmis bylomis, kad nors verk. Teisiasi dėl smulkmenų, dėl kurių, rodos, abi šalys pačios susėdę draugiškai galėtų susitarti. Nei pačios laiką gaištų, nei mūsų gaišintų. Daugiau laiko liktų tikrai rimtoms byloms.”

Beje, Apylinkių teismų teisėjai jau geras pusmetis bando įrodyti, kad jie tiesiog dūsta nuo bylų gausos, kad darbo kokybę būtų galima pagerinti sumažinus jų darbo krūvį ir sugražinus kai kurias funkcijas kitoms institucijoms, peržiūrėjus apylinkių teismų etatus.

Taip pat nėra įteisintas ir teisėjo pavadavimo institutas, o tai ypač aktualu, kai išeinama ilgalaikių atostogų (vaikų auginimo). Šiuo metu išėjusių vaikų gimdyti ir auginti teisėjų bylos yra paskirstomos likusiems kolegoms po lygiai.

Laikraštis „Akistata“